

## فهرست مطالب

| صفحه | عنوان                                           |
|------|-------------------------------------------------|
| ۱    | پیشگفتار                                        |
| ۳    | فصل اول: کلیات                                  |
| ۳    | مقدمه                                           |
| ۷    | انواع منابع اطلاعاتی                            |
| ۹    | تعریف کتاب مرجع                                 |
| ۱۱   | ارزیابی کتابهای مرجع                            |
| ۱۳   | منابع اطلاعاتی لازم برای ارزیابی یک کتاب مرجع   |
| ۱۵   | منابع مرور کتابهای مرجع انگلیسی زبان            |
| ۱۷   | انواع منابع مرجع                                |
| ۱۷   | خلاصه                                           |
| ۱۸   | تمرین                                           |
| ۱۹   | فصل دوم: واژه نامه ها                           |
| ۱۹   | مقدمه                                           |
| ۲۰   | انواع واژه نامه ها                              |
| ۲۱   | کاربرد واژه نامه ها                             |
| ۲۲   | مهم ترین واژه نامه های عمومی انگلیسی            |
| ۲۲   | ۱. واژه نامه انگلیسی آکسفورد (OED)              |
| ۲۳   | ۲. واژه نامه پیشرفته انگلیسی رایج آکسفورد       |
| ۲۴   | ۳. واژه نامه دانشگاهی وبستر                     |
| ۲۵   | ۴. ویرایش سوم واژه نامه بین المللی نوین وبستر   |
| ۲۶   | ۵. ضمیمه ویرایش سوم فرهنگ بین المللی نوین وبستر |

| صفحه | عنوان                                    |
|------|------------------------------------------|
| ۲۷   | ۶. واژه‌نامه جدید استاندارد زبان انگلیسی |
| ۲۷   | ۷. واژه‌نامه زبان انگلیسی رندوم هاوس     |
| ۲۸   | واژه‌نامه‌های نقل قولها                  |
| ۲۹   | ۱. نقل قولهای آشنا                       |
| ۳۰   | ۲. کتاب خانگی نقل قولها                  |
| ۳۱   | فرهنگ واژه‌های مترادف و متضاد            |
| ۳۱   | ۱. تزاروس بین‌المللی روژه                |
| ۳۲   | ۲. واژه‌نامه جدید مترادفهای وبستر        |
| ۳۲   | واژه‌نامه‌های کاربردی                    |
| ۳۳   | واژه‌نامه کاربردی انگلیسی جدید           |
| ۳۴   | خلاصه                                    |
| ۳۴   | تمرین                                    |
| ۳۹   | فصل سوم: دایرةالمعارفها                  |
| ۳۹   | مقدمه                                    |
| ۴۰   | تعریف دایرةالمعارف                       |
| ۴۰   | اهمیت دایرةالمعارفها                     |
| ۴۱   | هدف دایرةالمعارفها                       |
| ۴۱   | روزآمدسازی دایرةالمعارفها                |
| ۴۲   | محدودیت‌های دایرةالمعارفها               |
| ۴۲   | معیارهای ارزشیابی دایرةالمعارفها         |
| ۴۴   | معروف‌ترین دایرةالمعارفهای عمومی انگلیسی |
| ۴۴   | ۱. دایرةالمعارف بریتانیکا                |
| ۴۷   | ۲. دایرةالمعارف امریکانا (EA)            |
| ۵۱   | ۳. دایرةالمعارف بزرگ روسیه               |
| ۵۳   | ۴. دایرةالمعارف کولیر                    |
| ۵۴   | ۵. دایرةالمعارف ایرانیکا                 |

| صفحه | عنوان                                                                     |
|------|---------------------------------------------------------------------------|
| ۵۶   | ۶. دایرةالمعارف رندوم هاوس                                                |
| ۵۷   | ۷. دایرةالمعارف چمبرز                                                     |
| ۵۷   | ۸. دایرةالمعارف جدید کلمبیا                                               |
| ۵۷   | مکمل دایرةالمعارفها                                                       |
| ۵۸   | الف) مکمل سالانه دایرةالمعارف بریتانیکا (کتاب سال بریتانیکا)              |
| ۵۹   | ب) مکمل سالانه دایرةالمعارف امریکانا                                      |
| ۶۰   | خلاصه                                                                     |
| ۶۰   | تمرین                                                                     |
| ۶۶   | فصل چهارم: منابع زندگی نامه‌ای                                            |
| ۶۶   | مقدمه                                                                     |
| ۶۸   | ارزیابی منابع زندگی نامه‌ای                                               |
| ۶۹   | نمایه زندگی نامه‌ای                                                       |
| ۶۹   | ۱. بیوگرافی آیند کس: نمایه درهمکرد مواد زندگی نامه‌ای در کتابها و مجله‌ها |
| ۷۰   | ۲. نمایه مردگان نیویورک تایمز                                             |
| ۷۰   | منابع زندگی نامه‌ای بین المللی                                            |
| ۷۰   | ۱. کارنت بیوگرافی (زندگی نامه جاری)                                       |
| ۷۱   | ۲. زندگی نامه جهانی هوز هو                                                |
| ۷۲   | ۳. زندگی نامه بین المللی هوز هو                                           |
| ۷۴   | ۴. کتاب سال بین المللی و زندگی نامه دولتمردان                             |
| ۷۵   | ۵. فرهنگ زندگی نامه‌ای وبستر                                              |
| ۷۵   | منابع زندگی نامه‌ای ملی                                                   |
| ۷۵   | ۱. فرهنگ زندگی نامه‌های ملی                                               |
| ۷۶   | ۲. هوز هو: فرهنگ زندگی نامه‌ای سالانه                                     |
| ۷۷   | ۳. فرهنگ زندگی نامه‌های امریکایی                                          |
| ۷۸   | ۴. زندگی نامه‌های افراد امریکایی                                          |
| ۷۹   | ۵. سرگذشت نامه‌های افراد فوت شده امریکایی                                 |

| صفحه | عنوان                               |
|------|-------------------------------------|
| ۷۹   | خلاصه                               |
| ۸۰   | تمرین                               |
| ۸۳   | فصل پنجم: کتاب شناسیها              |
| ۸۳   | مقدمه                               |
| ۸۴   | کتاب شناسیهای نظام مند              |
| ۸۵   | ارزیابی کتاب شناسیها                |
| ۸۵   | انواع کتاب شناسی                    |
| ۸۶   | کتاب شناسیهای جهانی یا بین المللی   |
| ۸۶   | کتاب شناسیهای ملی                   |
| ۹۰   | کتاب شناسیهای تجاری                 |
| ۱۰۶  | خلاصه                               |
| ۱۰۷  | تمرین                               |
| ۱۰۸  | فصل ششم: منابع جغرافیایی            |
| ۱۰۸  | مقدمه                               |
| ۱۰۹  | انواع منابع جغرافیایی               |
| ۱۱۰  | جاینامه ها                          |
| ۱۱۳  | راهنماها                            |
| ۱۱۴  | نقشه ها، اطلسها و کره های جغرافیایی |
| ۱۱۸  | خلاصه                               |
| ۱۱۹  | تمرین                               |
| ۱۲۱  | فصل هفتم: منابع مرجع فوری           |
| ۱۲۱  | مقدمه                               |
| ۱۲۲  | کتابهای سال و سالنامه ها            |
| ۱۲۳  | کتابهای سال                         |
| ۱۲۸  | سالنامه ها                          |
| ۱۳۲  | مقایسه کتاب سال با سالنامه          |

| صفحه | عنوان                                        |
|------|----------------------------------------------|
| ۱۳۲  | راهنماها                                     |
| ۱۳۳  | معیارهای ارزیابی راهنماها                    |
| ۱۳۴  | راهنماهای بین‌المللی                         |
| ۱۳۴  | راهنماهای ملی                                |
| ۱۳۵  | راهنماهای محلی                               |
| ۱۳۶  | راهنمای کتابخانه‌ها و مراکز اسناد بین‌المللی |
| ۱۳۷  | راهنمای دانشگاه‌ها                           |
| ۱۳۸  | دستنامه‌ها و دستورنامه‌ها                    |
| ۱۳۹  | دستورنامه                                    |
| ۱۴۰  | منابع آماری                                  |
| ۱۴۱  | منابع آماری بین‌المللی                       |
| ۱۴۲  | خلاصه                                        |
| ۱۴۲  | تمرین                                        |
| ۱۴۵  | منابع                                        |
| ۱۴۸  | آدرس اینترنتی منابع مرجع عمومی لاتین         |
| ۱۵۱  | نمایه                                        |

## پیشگفتار

هدف از تألیف این اثر تدوین منبعی برای درس «مرجع‌شناسی عمومی لاتین» به دلیل نبود کتابی مناسب و مخصوص برای این درس است. گرچه کتاب مفید مرجع‌شناسی نورالله مرادی انحصاراً به خدمات و کتب مرجع پرداخته است، جای منبع سودمندی که به منابع عمومی لاتین پردازد کاملاً خالی بود. گفتنی است که اگرچه عنوان کتاب حاضر مرجع‌شناسی عمومی لاتین در نظر گرفته شده است تا با عنوان درس مرجع‌شناسی عمومی لاتین موجود در سرفصل این رشته همخوان باشد، منابع مرجع معرفی شده صرفاً منابع انگلیسی‌زبان هستند. دلیل این امر این است که با حذف درسهای فرانسه از فهرست رشته کتابداری در بسیاری از دانشگاهها، تأکید بر منابع مرجع به زبانهای دیگر بسیار کمتر شده است. نکته قابل توجه دیگر اینکه منابع معرفی شده صرفاً منابع چاپی اند و معرفی نسخه‌های الکترونیکی آنها را دربر نمی‌گیرد، لیکن منابع الکترونیکی تنها به صورت معرفی صفحه‌خانگی آنها در پیوست ارائه شده است، زیرا معرفی نسخه الکترونیکی این آثار مستلزم تألیف کتابی جداگانه است. از سوی دیگر، عقیده بر این است که آشنایی با منابع چاپی یک ضرورت و لازمه کار با منابع الکترونیکی است.

توضیح این نکته نیز لازم است که منابع معرفی شده در این کتاب، تنها نمونه‌های مشهوری از منابع مرجع مورد استفاده در این درس‌اند و لازم است استادان محترم این درس ضمن آشنا ساختن دانشجویان با این منابع مرجع از نمونه‌های منابع موجود در همان دانشگاه استفاده عملی نمایند. در ضمن، به دانشجویان عزیز یادآور می‌شود بهترین شیوه برای شناخت منابع مرجع مراجعه به خود کتابها و بررسی مطالب مقدماتی و انتهایی هر اثر و کار با آنهاست.

بدون تردید کتاب ضعفها و اشکالات فراوانی دارد که در چاپهای بعد رفع خواهد شد. از استادان، دانشجویان، و کتابداران ارجمند تقاضا می‌کنم نظریات ارزشمند خود را به منظور رفع کاستیهای کتاب به اینجانب اعلام فرمایند.

در خاتمه لازم می‌دانم از جناب آقای مهندس مرتضی پایاب، تشکر نمایم. همچنین از دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز ورودی ۱۳۸۴ و خانمها وفا رضایی‌پور و آتوسا آبیاری‌علی‌آباد به خاطر همکاری آنان در تهیه کتاب سپاس‌گزاری نمایم. از سازمان محترم سمت و سرکار خانم طاهره رضایی کارشناس محترم گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی این سازمان که امکان نشر این اثر را پدید آورده‌اند نیز سپاس‌گزارم.

زاهد بیگدلی

استاد گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی  
دانشگاه شهید چمران اهواز